

کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی و کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها: آزمون نظریه درونداد - فرایند - برونداد

■ یاسمن خلیلی^۱

■ مهدی صفری گرایلی^۲

■ عبدالخالق خنکا^۳

■ ابوالفضل مؤمنی یانسری^۴

چکیده:

حسابرسی داخلی، یک فعالیت مستقل و بی‌طرفانه اطمینان بخش و مشاوره‌ای است که به‌منظور ایجاد ارزش افزوده و بهبود عملکرد سازمان طراحی و اجرا می‌شود. بنابراین اطلاعات تهیه شده توسط واحد حسابرسی داخلی با کیفیت، به‌عنوان یک درونداد مهمی برای اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری مدیران به‌شمار می‌رود. در همین راستا مطالعه حاضر با هدف بررسی ارتباط بین کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی و کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها صورت پذیرفت. بدین منظور، نمونه‌ای متشکل از ۱۳۲ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ انتخاب گردید و فرضیه تحقیق، با بهره‌گیری از مدل رگرسیون چندمتغیره مبتنی بر تکنیک داده‌های ترکیبی مورد آزمون تجربی قرار گرفت. یافته‌های پژوهش همسو با نظریه درونداد - فرایند - برونداد نشان داد که با افزایش کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی، کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها افزایش دارد. **واژگان کلیدی:** کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی، کارایی سرمایه‌گذاری، تصمیمات سرمایه‌گذاری.

۱. استادیار گروه حسابداری، دانشگاه پیام نور، تهران ایران.

۲. دانشیار گروه حسابداری، واحد بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرگز، ایران. نویسنده مسئول، ایمیل: mehdi.safari83@yahoo.com

۳. استادیار رشته حسابداری، دانشکده علوم انسانی و علوم ورزشی، دانشگاه گنبدکاوس، گنبد، ایران.

۴. استادیار رشته حسابداری، دانشکده علوم انسانی و علوم ورزشی، دانشگاه گنبدکاوس، گنبد، ایران.

۱- مقدمه

رسوایی‌های حسابداری در سال‌های اخیر که در سطح عموم به‌طور گسترده‌ای انتشار یافته، موجب شده که توجه بیشتری به عملکرد حسابرسی داخلی به‌عنوان عامل مهم در ایجاد گزارشگری مالی باکیفیت شود (محسنی نیا، ۱۳۹۹). حسابرسی داخلی یک فعالیت مستقل و بی‌طرفانه اطمینان بخش و مشاوره‌ای است که به‌منظور ایجاد ارزش افزوده و بهبود عملکرد یک سازمان طراحی و اجرا می‌شود. در واقع حسابرسی داخلی، سازمان را در دستیابی به هدف‌هایش، برای ارزیابی و بهبود اثربخشی فرآیندهای مدیریت ریسک، کنترل و نظام راهبری شرکتی یاری می‌دهد (چمبرز، ۲۰۱۷). امروزه اهمیت حسابرسی داخلی در سازمان‌های مختلف در سراسر جهان غیرقابل انکار است. بر این اساس، طیف وسیعی از مطالعات قبلی به بررسی پیامدهای کیفیت حسابرسی داخلی پرداخته‌اند. برای مثال، نتایج حاصل از نظرسنجی صورت گرفته از سهامداران و مدیران ارشد موسسه کی. پی. ام. جی. نشان می‌دهد که وجود واحد حسابرسی داخلی باکیفیت، می‌تواند موجب افزایش درآمدهای آتی، کاهش هزینه‌ها و مخارج سرمایه‌ای شرکت‌ها گردد (ارنست و یانگ، ۲۰۱۳). علاوه بر این، حسابرسی داخلی در تعیین استراتژی‌های رشد شرکت و ارزیابی ریسک‌های مرتبط با ارزش شرکت و بازده سرمایه‌گذاری، نقش مهمی ایفا می‌کند (آبوت و همکاران، ۲۰۲۲).

از سوی دیگر، مدیران برای اطمینان از بقای شرکت و به حداکثر رساندن ارزش سهامداران، همواره باید درصدد انجام سرمایه‌گذاری‌های جدید باشند. بنابراین، کارایی سرمایه‌گذاری به‌عنوان یکی از مهم‌ترین استراتژی‌های سرمایه‌گذاری شرکت به‌شمار می‌رود (شرف، ۲۰۱۷). به‌طور کلی، کارایی سرمایه‌گذاری بیانگر اجتناب مدیران از سطوح غیرعادی سرمایه‌گذاری اعم از سرمایه‌گذاری کمتر از حد و بیشتر از حد، می‌باشد. سرمایه‌گذاری بیش از حد، زمانی اتفاق می‌افتد که مدیران در پروژه‌هایی با خالص ارزش فعلی منفی سرمایه‌گذاری می‌کنند که بیانگر تخریب ارزش است، در حالی که سرمایه‌گذاری کمتر از حد، زمانی رخ می‌دهد که مدیران از سرمایه‌گذاری در پروژه‌های با خالص ارزش فعلی مثبت، اجتناب نمایند (بیدل و همکاران، ۲۰۰۹). بر پایه ادبیات موجود، از آنجا که اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری بهینه از سوی مدیران مستلزم برخورداری از یکسری اطلاعات خصوصی و باکیفیت است و حسابرسان داخلی نیز دارای مهارت و تخصص کافی برای تهیه و ارائه اطلاعات مورد نیاز برای تصمیمات سرمایه‌گذاری مدیران می‌باشند، بنابراین اطلاعات تهیه شده توسط واحد حسابرسی داخلی با کیفیت، به‌عنوان یک درونداد مهمی برای اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری بهینه مدیران به‌شمار می‌رود. بدین ترتیب، انتظار می‌رود که اطلاعات ارائه شده توسط حسابرسان داخلی با کیفیت می‌تواند با کاهش مشکلات بیش سرمایه‌گذاری و کم سرمایه‌گذاری توسط مدیران، کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها را بهبود بخشد. با این حال در اغلب مطالعات داخلی صورت گرفته به این موضوع توجه نشده و یک خلاء تحقیقاتی در این حوزه وجود دارد. لذا در این پژوهش سعی بر آن است تا تاثیر کیفیت حسابرسی داخلی بر کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها مورد بررسی قرار گیرد. پرسش اصلی تحقیق آن است که آیا بین کیفیت

حسابرسی داخلی و کارایی سرمایه‌گذاری آن‌ها رابطه معناداری وجود دارد؟ و در صورت مثبت بودن پاسخ، نوع رابطه چگونه می‌باشد؟. یافته‌های پژوهش ضمن بسط ادبیات حسابرسی داخلی، می‌تواند موجب درک بهتر سرمایه‌گذاران، قانون‌گذاران بازار سرمایه و تدوین‌کنندگان مقررات حرفه حسابرسی از تاثیر کیفیت حسابرسی داخلی بر کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها گشته و در تصمیم‌گیری آنان راهگشا باشد.

۲- مبانی نظری و تدوین فرضیه پژوهش

۲-۱- کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی

در سال‌های اخیر حسابرسی داخلی به‌عنوان یکی از مکانیزم‌های درون‌سازمانی، نقش بسیار بالاهمیتی در ساختار راهبری شرکتی در جهان پیدا کرده است. اوایل هزاره گذشته، با تأسیس نگاه‌های اقتصادی بزرگ و پیچیده‌تر شدن فعالیت‌ها، امکان رسیدگی به تمام فعالیت‌ها توسط مدیریت سلب شد؛ حسابرسی داخلی به‌عنوان حرفه‌ای برای یاری سازمان‌ها در انجام درست کارها، پا به عرصه وجود گذاشت حسابرسی داخلی به‌سرعت در جهان موردپذیرش و حمایت مدیران شرکت‌ها قرار گرفت و اهمیت یافت و از دهه ۱۹۵۰ تا آغاز هزاره جدید، در هر دهه نقش‌های جدیدتری به عهده گرفت (استفن، ۲۰۱۳). از سوی دیگر تحولات اخیر راهبری شرکتی، مستلزم نوعی ساختار اثربخش راهبری شرکتی است که بر مبنای هیئت مدیره هوشیار، مدیریت کوشا، لایق و خوش اخلاق، حسابرس مستقل قابل اعتماد و حسابرسی داخلی اثربخش بنا شود. کارکرد حسابرسی داخلی به عنوان عنصر تمام عیار راهبری شرکتی، باید در رابطه با تمام فعالیت‌های شرکت (شامل مدیریت ریسک، کنترل‌های داخلی، گزارشگری مالی و سایر کارکردهای راهبری شرکتی) خدمات مشاوره‌ای و اطمینان بخشی مستقلی فراهم آورد. در استانداردهای پذیرش بسیاری از بورس‌های اوراق بهادار الزام شده است که شرکت‌های پذیرفته شده یا متقاضی پذیرش باید واحد حسابرسی داخلی داشته باشند. مطابق ماده ۱۰ دستورالعمل کنترل‌های داخلی سازمان بورس و اوراق بهادار ایران نیز، شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و فرابورس باید واحد حسابرسی داخلی را زیر نظر کمیته حسابرسی تشکیل دهند. مطابق این ماده، واحد حسابرسی داخلی باید به طور مستمر اثربخشی سیستم کنترل‌های داخلی را بررسی و ارزیابی کند و نتایج را به کمیته حسابرسی و هیئت مدیره گزارش نماید و روش‌های بهبود سیستم کنترل‌های داخلی را پیگیری کند (مشایخی و مهرانی، ۱۳۹۶).

حسابرسی داخلی به‌عنوان یک حرفه تخصصی در پاسخ به رشد، توسعه و پیچیدگی سازمان‌ها تکوین و تکامل یافته و با ارائه خدمات اطمینان بخشی و مشاوره در حوزه‌های ریسک، کنترل و راهبری، ارزش آفرینی می‌کند. ارزش آفرینی، حاصل استفاده از منابع در فرآیند تولید و عرضه کالا و خدمات است. در این فرآیند حسابرسان داخلی اطلاعاتی درباره شناخت و ارزیابی ریسک‌ها و فرصت‌ها برای کسب منافع سازمان فراهم می‌کنند. از این رو خدمات حسابرسی داخلی را می‌توان خدمات ارزش‌افزایی در بهبود اثربخشی راهبری شرکتی در نظر گرفت که از طریق کمک به

مدیریت در ارزیابی کنترل‌های داخلی و مدیریت ریسک واحد تجاری، تشخیص ضعف‌های مهم و ارائه پیشنهاد در جهت بهبود عمل می‌کند. امروزه حساب‌رسان داخلی هم در فرآیندهای داخلی راهبری شرکتی (مانند کنترل‌های داخلی و مدیریت ریسک بنگاه) و هم در فرآیندهای خارجی راهبری شرکتی، از جمله کمک به هیئت مدیره و کمیته حسابرسی در کارکردهای نظارتی آن‌ها یا همکاری با حساب‌رسان مستقل برای ارائه گزارش کنترل‌های داخلی حاکم بر گزارشگری مالی و صورت‌های مالی، مشارکت می‌کنند. برای اطمینان از ارزش افزایی نقش حساب‌رسان داخلی از طریق کمک به بهبود هر دو جنبه راهبری شرکتی داخلی و خارجی، حساب‌رسان داخلی نه تنها باید با گزارش مستقیم به هیئت مدیره یا نماینده آن (کمیته حسابرسی) استقلال خود را حفظ کنند، بلکه باید منابع کافی مالی و انسانی در اختیار داشته باشند تا با کمک به کمابیش تمام مشارکت‌کنندگان در راهبری شرکتی (شامل هیئت مدیره، کمیته حسابرسی مدیریت، حساب‌رسان مستقل و مراجع قانونی) در اجرای موثر کارکردهای راهبری شرکتی همکاری کنند (مشاخی و مهرانی، ۱۳۹۶). بر اساس نظریه درونداد - فرایند - پرونداد^۱ نیز، کیفیت کارکنان هر بخش نظیر تعداد، تحصیلات و سابقه‌کاری آنان از اهمیت بسزایی برخوردار است. به‌طوری‌که، کارکنان باکیفیت سازمان ضمن تلاش برای انجام مطلوب مسئولیت‌های خود، درصدد اجرای هر چه بهتر سیاست‌ها و رویه‌های کنترل داخلی هستند، که این به نوبه خود باعث افزایش اثربخشی کنترل‌های داخلی می‌گردد (لیو و همکاران، ۲۰۱۷). واحد حسابرسی داخلی نیز از این قاعده مستثنی نیست. یکی از ویژگی‌های مهم عملکرد واحد حسابرسی داخلی، علاوه بر ماهیت وظایف آن، کیفیت است. ابعاد کیفیت که در مطالعات قبلی به عنوان عوامل مهم و موثر بر اثربخشی واحد حسابرسی داخلی شناسایی شده شامل موجودیت رسمی واحد حسابرسی داخلی، مهارت، اندازه، استقلال و مشارکت در حسابرسی صورت‌های مالی می‌باشد (پراویت و همکاران، ۲۰۰۹؛ ویلسون، ۲۰۱۱؛ لین و همکاران، ۲۰۱۱؛ لنز و همکاران، ۲۰۱۴؛ آگه، ۲۰۱۵). موجودیت رسمی بر این حقیقت دلالت دارد که واحد حسابرسی داخلی به طور رسمی در یک شرکت مستقر شده باشد. (لنز و همکاران، ۲۰۱۴). مهارت به تخصص حرفه‌ای و شایستگی کارکنان حسابرسی داخلی اشاره دارد. تخصص و شایستگی اغلب از طریق گواهینامه‌ها و صلاحیت‌های حرفه‌ای، مانند حساب‌رسان رسمی و سایر موارد، مشروعیت می‌یابد. تخصص معمولاً همراه با ابعاد مختلفی مانند کفایت شایستگی / مهارت در حوزه مربوطه (مانند حسابرسی فناوری اطلاعات)، تجربه جمعی و گواهینامه‌های حرفه‌ای نسبت به تعداد حساب‌رسان در هر شرکت ارزیابی می‌شود (پراویت و همکاران، ۲۰۰۹؛ لین و همکاران، ۲۰۱۱). اندازه نشان دهنده منابع اختصاص یافته به واحد حسابرسی داخلی است. منابع کلیدی شامل کارمندان و جوجه در دسترس برای اجرای عملیات حسابرسی داخلی می‌باشند (آندرکسون و همکاران، ۱۹۹۳؛ بارتون و همکاران، ۲۰۱۲). استقلال بیانگر عدم محدودیت واحد حسابرسی داخلی در انجام مسئولیت‌های حسابرسی داخلی و رفتار غیرجانبدارانه می‌باشد. (دیویدسون و همکاران، ۲۰۰۵؛ گارسیا و همکاران، ۲۰۱۲). بعد پنجم کیفیت، یعنی مشارکت در

حسابرسی صورت‌های مالی، بیانگر میزان درگیری و مشارکت واحد حسابرسی داخلی در عملیات حسابرسی صورت‌های مالی شرکت می‌باشد. (دیویدسون و همکاران، ۲۰۰۵؛ پراویت و همکاران، ۲۰۰۹). در مجموع، این ابعاد کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی را تعیین می‌کنند.

۲-۲- کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی و کارایی سرمایه‌گذاری

به طور کلی مسئولیت ارزیابی مالی طرح‌های سرمایه‌گذاری در شرکت‌ها، بر عهده مدیران است. مدیران باید به صورتی بهینه در طرح‌هایی سرمایه‌گذاری کنند که برای شرکت ارزش آفرینی کند؛ طرح‌هایی با خالص ارزش فعلی مثبت پذیرفته و طرح‌هایی با خالص ارزش فعلی منفی رد شوند (بیدل و هیلاری، ۲۰۰۶). مدیران برای دستیابی به سطح بهینه سرمایه‌گذاری، باید تلاش کنند تا هم فرصت‌های سودآور سرمایه‌گذاری را از دست ندهند و هم رضایت سهامداران را جلب نمایند. اما بازارهای ناکارا دارای نواقصی‌اند که سطح سرمایه‌گذاری بهینه شرکت را تحت تأثیر قرار داده و در نهایت، پدیده "بیش سرمایه‌گذاری" و یا کم سرمایه‌گذاری "به وجود می‌آید. به صورت مفهومی، کارایی سرمایه‌گذاری زمانی حاصل می‌شود که شرکت در تمامی طرح‌هایی با خالص ارزش فعلی مثبت سرمایه‌گذاری کند (وردی، ۲۰۰۶؛ بیدل و هیلاری، ۲۰۰۶).

علاوه بر این، کارایی سرمایه‌گذاری یا سرمایه‌گذاری در حد بهینه مستلزم آن است که از یک سو، از مصرف منابع در فعالیت‌هایی که سرمایه‌گذاری در آن به بیش از حد مطلوب انجام شده جلوگیری شود و از دیگر سو، منابع به سمت فعالیت‌هایی که نیاز بیشتری به سرمایه‌گذاری دارند هدایت شود. به طور کلی، دو معیار نظری برای تعیین کارایی سرمایه‌گذاری وجود دارد اول اینکه، اگر یک شرکت تصمیم به تأمین مالی بگیرد، هیچ تضمینی وجود ندارد که سرمایه‌گذاری کارا و صحیحی با آن انجام شود. مدیران ممکن است با انتخاب پروژه‌های نامناسب در جهت منافع خویش وی جهت سوء استفاده از منابع موجود، اقدام به سرمایه‌گذاری ناکارا نمایند. معمولاً، انتخاب پروژه‌های نامناسب شرکت را به سمت بیش سرمایه‌گذاری سوق می‌دهد (استین، ۲۰۰۳). دوم اینکه، یک شرکت نیاز دارد برای تأمین مالی فرصت‌های سرمایه‌گذاری، منابع را جمع‌آوری کند. در یک بازار کارا، همه پروژه‌ها با خالص ارزش فعلی مثبت باید تأمین مالی شوند. هر چند که محدودیت‌های مالی، توانایی مدیران را برای تأمین مالی محدود می‌سازد (فزازی و همکاران، ۱۹۸۸)، زیرا شرکت‌های مواجه با محدودیت مالی ممکن است به دلیل هزینه‌های زیاد تأمین مالی، از قبول و انجام پروژه‌هایی با خالص ارزش فعلی مثبت صرف نظر نمایند که چنین اقدامی به کم سرمایه‌گذاری منجر می‌شود.

با توجه به اینکه بر اساس استاندارد شماره ۲۱۱۰ انجمن حساب‌رسان داخلی (IIA) با عنوان (راهبری)، حساب‌رسان داخلی ملزم به ارزیابی و ارائه توصیه‌های مناسب برای بهبود فرایند راهبری شرکتی است، به طوری که ارتقای اخلاق و ارزش‌ها در سازمان، کسب اطمینان از مدیریت اثربخش سازمان و پاسخگویی، اطلاع رسانی موثر درباره ریسک و کنترل‌های آن به لایه‌های درگیر سازمان و هماهنگی موثر فعالیت‌ها و ارتباط درست با هیئت مدیره، حساب‌رسان مستقل

ومدیریت اجرایی، محقق شود(انجمن حسابرسان داخلی، ۲۰۱۶). از این رو این انتظار وجود دارد که استقرار یک واحد حسابرسی داخلی با کیفیت در سازمان در راستای تحقق اهداف حاکمیت شرکتی بتواند با ارایه توصیه‌ها و اطلاعات قابل اطمینان و کلیدی به مدیریت در خصوص فرآیندهای مهم شرکت از جمله تصمیمات سرمایه‌گذاری، نقش مهمی در افزایش کارایی سرمایه‌گذاری‌های شرکت ایفا نماید. شواهد تجربی مطالعه آبوت و همکاران (۲۰۲۲) نیز از وجود ارتباط مثبت بین کیفیت عملکرد واحد حسابرسی داخلی و کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها خبر می‌دهد. بر این اساس فرضیه پژوهش به صورت زیر تبیین می‌شود:

فرضیه پژوهش: با افزایش کیفیت عملکرد واحد حسابرسی داخلی، کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها افزایش می‌یابد.

۳- پیشینه پژوهش

آبوت و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی تاثیر کیفیت حسابرسی داخلی بر کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌های آمریکایی را مورد بررسی قرار دادند. نمونه آماری این پژوهش مشتمل بر ۱۰۷۳ شرکت- سال مشاهده طی سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۵ بوده است. نتایج تحقیق حاکی از آن است که کیفیت حسابرسی داخلی، کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها را بهبود می‌بخشد. نتیجه پژوهش زیدان و نعیم (۲۰۲۲) بر روی نمونه‌ای متشکل از ۹۶۰ شرکت- سال مشاهده از شرکت‌های حاضر در بورس سهام عراق طی سال‌های ۲۰۱۲-۲۰۱۹ حاکی از ارتباط مثبت بین کیفیت حسابرسی داخلی و کارایی عملیاتی شرکت‌ها می‌باشد. امتی و همکاران (۲۰۲۲) نشان دادند که کیفیت حسابرسی داخلی تاثیر مثبت معناداری بر عملکرد مالی شرکت‌ها دارد. یافته‌های مطالعه علی و عبدالله (۲۰۲۱) که ارتباط بین کیفیت حسابرسی داخلی و حق‌الزحمه حسابرسی شرکت‌های حاضر در بازار سرمایه نیجریه طی سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۵ را مورد بررسی قرار دادند بیانگر وجود رابطه منفی و معنادار بین کیفیت حسابرسی داخلی و حق‌الزحمه حسابرسی شرکت‌ها می‌باشد. اسماعیل و کامل (۲۰۲۱) در پژوهش خود بر روی نمونه‌ای از شرکت‌های انگلیسی دریافتند که کیفیت حسابرسی داخلی، موجب کاهش مدیریت سود شرکت‌ها می‌گردد. جین و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهش خود با استفاده از داده‌های نمونه‌ای متشکل از ۱۶۰۸۰ شرکت- سال مشاهده طی سال‌های ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۸ به این نتیجه رسیدند که کیفیت کارکنان، کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها را بهبود می‌بخشد. قالب و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی ارتباط بین کیفیت حسابرسی داخلی و مدیریت سود واقعی شرکت‌های حاضر در بورس سهام مالزی پرداختند. یافته‌های آنها نشان داد که با افزایش کیفیت حسابرسی داخلی مدیریت سود واقعی شرکت‌ها کاهش می‌یابد. هازای و همکاران (۲۰۲۰) در بررسی تاثیر برخی ویژگی‌های حسابرسی داخلی نظیر اندازه، استقلال و تعداد جلسات واحد حسابرسی داخلی را بر عملکرد مالی شرکت‌های فعال در بازار سرمایه یمن دریافتند که بین اندازه واحد حسابرسی داخلی و عملکرد مالی شرکت‌ها رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. ارتباط بین کیفیت حسابرسی داخلی و کیفیت گزارشگری مالی توسط

جبریل و همکاران (۲۰۱۸) مورد بررسی قرار گرفت. نتایج نشان داد که وجود حسابرسی داخلی باکیفیت، با افزایش کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها همراه خواهد بود.

منتی و شهبازی (۱۴۰۲) در پژوهش خود با بهره‌گیری از آراء ۱۴۰ مدیر حسابرسی داخلی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در سال ۱۴۰۰ به این نتیجه دست یافتند که نظارت کمیته حسابرسی بر عملکرد حسابرسی داخلی منجر به تمرکز حسابرسی داخلی بر فعالیت‌های مرتبط با کنترل‌های داخلی می‌شود. همچنین، اندازه شرکت، اهرم مالی، نسبت موجودی‌ها و وجود ضعف بااهمیت در کنترل‌های داخلی تأثیر مثبت و معناداری بر فعالیت‌های مرتبط با کنترل‌های داخلی حسابرسی داخلی دارند. بر‌خوردار و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان "بررسی عوامل مؤثر بر اثربخشی حسابرسی داخلی و ارزیابی نقش حسابرسی داخلی در مدیریت ریسک و کنترل‌های داخلی بانک کشاورزی" دریافتند که عوامل استقلال حسابرسی داخلی، صلاحیت حسابرسان داخلی، حمایت مدیریت از حسابرسی داخلی، اندازه حسابرسی داخلی و ارتباط حسابرسان داخلی و مستقل بر اثربخشی حسابرسی داخلی تأثیر مثبت معناداری دارند. همچنین اثربخش بودن حسابرسی داخلی باعث بهبود کنترل‌های داخلی بانک می‌شوند اما بر بهبود مدیریت ریسک بانک تأثیر معناداری ندارد. بر اساس نتایج پژوهش بهتر است ضمن مشارکت حسابرسان داخلی با مدیریت ریسک در فرایند ارزیابی ریسک، تنظیم برنامه حسابرسی داخلی با نگرش مبتنی بر ریسک برای شناسایی اولویت‌های فعالیت حسابرسان داخلی، زمینه اثربخشی مؤثرتر حسابرسی داخلی را در بانک کشاورزی فراهم نمود. حقیقت شهرستانی و همکاران (۱۴۰۰) تأثیر کیفیت حسابرسی داخلی و کیفیت گزارشگری مالی بر عدم تقارن اطلاعاتی مدیر و حسابرس بر روی نمونه‌ای متشکل از ۱۱۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را مورد آزمون قرار دادند. نتایج پژوهش آنها نشان داد که کیفیت گزارشگری مالی و کیفیت حسابرسی داخلی منجر به کاهش عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیر و حسابرس می‌گردد. ولی‌زاده لاریجانی و خدایی (۱۴۰۰) رابطه کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی و کیفیت حاکمیت شرکتی با عملکرد شرکت‌ها را طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ در بازار سرمایه ایران مورد بررسی قرار داده و دریافتند که بین کیفیت عملکرد واحد حسابرسی داخلی و کیفیت حاکمیت شرکتی با عملکرد شرکت رابطه مثبت و معناداری وجود دارد؛ در حالیکه، کیفیت واحد حسابرسی داخلی بر رابطه بین کیفیت حاکمیت شرکتی و عملکرد شرکت هیچگونه اثر تعدیل‌کنندگی ندارد. نتیجه مطالعه ولی‌زاده لاریجانی و همکاران (۱۴۰۰) بیانگر وجود رابطه مثبت و معنادار بین کیفیت حسابرسی داخلی و کیفیت گزارشگری مالی می‌باشد. این در حالی است که آنها به هیچگونه شواهدی مبنی بر وجود رابطه معنادار بین کیفیت واحد حسابرسی داخلی و تاخیر در زمان صدور گزارش حسابرس دست نیافتند. حاجیه‌ها و جعفرپور (۱۳۹۹) تأثیر کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی و کارایی حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران را طی دوره زمانی ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۶ بررسی نمودند. نتایج آزمون آنها نشان داد که بین کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی و کیفیت گزارشگری مالی

ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد. در حالی که، بین کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی و کارایی حسابرسی رابطه معناداری یافت نشد. مطلبیان چالش‌تری و عرب‌الحی (۱۳۹۶) در بررسی تأثیر ضعف کنترل‌های داخلی بر ناکارایی سرمایه‌گذاری دریافتند که ضعف کنترل‌های داخلی تأثیر منفی و معناداری بر سطح سرمایه‌گذاری شرکت‌ها دارد. دیگر یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که ضعف کنترل‌های داخلی تأثیر مثبت و معناداری بر سرمایه‌گذاری بیش‌ازحد و سرمایه‌گذاری کم‌تر از حد (ناکارایی سرمایه‌گذاری) دارد. فخاری و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی تأثیر افشای مسئولیت اجتماعی بر کارایی سرمایه‌گذاری ۹۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی سال‌های ۱۳۸۸ تا ۱۳۹۳ پرداخته و به این نتیجه دست یافتند که افشای مسئولیت اجتماعی موجب بهبود کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها می‌گردد. یافته‌های پژوهش مشایخی و محمدپور (۱۳۹۳) نشان داد که کیفیت گزارشگری مالی و سررسید بدهی کوتاه‌تر، کارایی سرمایه‌گذاری را افزایش می‌دهند. قهرمانی (۱۳۸۹) به بررسی رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی با کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها برای نمونه‌ای متشکل از ۱۱۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در فاصله زمانی سال‌های ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۸ پرداخت. نتیجه مطالعه او نشان داد که بیشتر شرکت‌های نمونه آماری، دچار کم سرمایه‌گذاری هستند و بین کیفیت گزارشگری مالی با کارایی سرمایه‌گذاری ارتباط منفی و معناداری وجود دارد. مدرس و حصارزاده (۱۳۸۷) نشان دادند که بین بیش (کم) سرمایه‌گذاری و کیفیت گزارشگری مالی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. این تحقیق حاکی از آن است که کیفیت گزارشگری مالی از طریق کاهش بیش (کم) سرمایه‌گذاری، می‌تواند موجب ارتقای کارایی سرمایه‌گذاری گردد.

۴- روش‌شناسی تحقیق

پژوهش حاضر از نظر هدف، پژوهشی کاربردی و از نظر شیوه گردآوری داده‌ها از نوع پژوهش‌های نیمه‌تجربی پس‌رویدادی در حوزه پژوهش‌های اثباتی حسابداری است که با استفاده از روش رگرسیون چند متغیره و مدل‌های اقتصادسنجی انجام شده است. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش را شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۶ الی ۱۴۰۰ تشکیل می‌دهد و نمونه انتخابی پژوهش نیز شرکت‌هایی می‌باشند که مجموعه شرایط زیر را دارا باشند:

- ۱- شرکت‌هایی که تاریخ پذیرش آنها در سازمان بورس اوراق بهادار قبل از سال ۱۳۹۶ بوده و تا پایان سال ۱۴۰۰ نیز در فهرست شرکت‌های بورسی باشند.
 - ۲- به منظور افزایش قابلیت مقایسه، سال مالی آنها منتهی به پایان اسفند ماه باشد.
 - ۳- طی سال‌های مذکور تغییر فعالیت یا تغییر سال مالی نداده باشند.
 - ۴- جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری و واسطه‌گری مالی نباشند (شرکت‌های سرمایه‌گذاری به علت تفاوت ماهیت فعالیت با بقیه شرکت‌ها در جامعه آماری منظور نشدند).
- پس از اعمال محدودیت‌های فوق تعداد ۱۳۲ شرکت به عنوان نمونه آماری پژوهش انتخاب

شدند. داده‌های پژوهش حاضر با مراجعه به صورت‌های مالی و یادداشت‌های توضیحی همراه صورت‌های مالی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران موجود در سامانه کدال، پایگاه اینترنتی بورس اوراق بهادار و نرم‌افزار ره‌آورد نوین استخراج گردید. جهت تجزیه و تحلیل نهایی داده‌ها نیز از نرم‌افزارهای اقتصادسنجی Eviews و Stata استفاده شده است.

۵- مدل و متغیرهای مورد استفاده

به‌منظور آزمون فرضیه تحقیق، از مدل رگرسیونی چندمتغیره زیر استفاده شده است:

$$INV_EFF_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 IAQ_{i,t} + \beta_2 SIZE_{i,t} + \beta_3 LEV_{i,t} + \beta_4 AGE_{i,t} + \beta_5 MTB_{i,t} + \varepsilon_{it} \quad (1)$$

در مدل فوق:

$INV_EFF_{i,t}$ شاخص کارایی سرمایه‌گذاری شرکت i در سال t ؛ $IAQ_{i,t}$ شاخص کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی شرکت i در سال t ؛ $SIZE_{i,t}$ اندازه شرکت i در سال t ؛ $LEV_{i,t}$ اهرم مالی شرکت i در سال t ؛ $AGE_{i,t}$ سن شرکت i در سال t ؛ $MTB_{i,t}$ فرصت‌های رشد شرکت i در سال t و $\varepsilon_{i,t}$ جزء خطای الگوی رگرسیون می‌باشد. متغیر وابسته: متغیر وابسته پژوهش حاضر، کارایی سرمایه‌گذاری (INV_EFF) شرکت‌هاست. کارایی سرمایه‌گذاری زمانی وجود دارد که انحرافی از سطح سرمایه‌گذاری مورد انتظار وجود نداشته باشد (بیدل و همکاران، ۲۰۰۹). در پژوهش حاضر، کارایی سرمایه‌گذاری از طریق مدل زیر محاسبه شده است:

$$Inv_{it} = \beta_0 + \beta_1 \Delta SaleGrowth_{it} + \varepsilon_{it}$$

در مدل فوق:

Inv_{it} نسبت تغییر در خالص دارایی‌های ثابت و سرمایه‌گذاری بلندمدت بر میانگین کل دارایی‌های شرکت i در سال t و $\Delta SaleGrowth_{it}$: تغییرات در فروش شرکت i در سال t نسبت به سال قبل می‌باشد.

پس از برآورد مدل رگرسیونی فوق، قدر مطلق مقدار خطاهای مدل برای هر شرکت - سال ($\varepsilon_{i,t}$)، محاسبه و به عنوان معیار ناکارایی سرمایه‌گذاری به دست می‌آید. سپس مقادیر کارایی سرمایه‌گذاری (INV_EFF) بعد از طی مراحل فوق و به صورت منفی (قرینه) قدرمطلق مقادیر باقیمانده (خطاها) مدل فوق برای هر شرکت - سال، محاسبه می‌گردد. یعنی:

$$INV_EFF_{it} = -|\varepsilon_{it}|$$

متغیر مستقل: متغیر مستقل این پژوهش، کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی (IAQ) است که برای سنجش آن مطابق با پژوهش ولی‌زاده لاریجانی و خدایی (۱۴۰۰)، حقیقت شهرستانی و همکاران (۱۴۰۰) و آبوت و همکاران (۲۰۲۲) از سه سنجه شامل اندازه، قدمت و صلاحیت واحد حسابرسی داخلی استفاده شده است. از آنجا که بکارگیری هر یک از معیارهای فوق به‌طور مجزا، ممکن است باعث بروز ابهام و حصول نتایج غیرقابل اتکا در اندازه‌گیری کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی شود، لذا مشابه با تحقیقات قبلی، این معیارها در یک شاخص ترکیبی با یکدیگر ترکیب می‌شوند. بدین منظور ابتدا هر یک از این معیارها پس از محاسبه، به‌صورت اعداد صفر یا یک استاندارد می‌شوند. به‌طوری‌که، اگر تعداد کارکنان واحد حسابرسی داخلی شرکت بالاتر از میانه شرکت‌های نمونه باشد به آن عدد یک و در غیر این‌صورت عدد صفر، در صورتی که قدمت واحد حسابرسی داخلی شرکت بالاتر از میانه شرکت‌های نمونه باشد به آن عدد یک و در غیر این‌صورت عدد صفر و چنانچه حسابرسان داخلی شرکت عضو جامعه حسابداران رسمی یا انجمن حسابرسان داخلی ایران باشد، به آن عدد یک و در غیر این‌صورت عدد صفر اختصاص داده می‌شود. در نهایت حاصل جمع مقادیر فوق برای هر شرکت، بیانگر شاخص کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی آن خواهد بود. دامنه تغییرات این شاخص جامع بین ۰ تا ۳ بوده، به طوری که مقادیر بزرگ‌تر (کوچک‌تر) بیانگر کیفیت بالاتر (پایین‌تر) حسابرسی داخلی شرکت می‌باشد.

متغیرهای کنترلی: در این پژوهش برخی از مهم‌ترین متغیرهایی که بر مبنای مطالعات قبلی (آبوت و همکاران، ۲۰۲۲؛ جین و همکاران، ۲۰۲۰؛ فخاری و همکاران، ۱۳۹۵) به عنوان عوامل موثر بر کارایی سرمایه‌گذاری شناخته شده‌اند، به عنوان متغیرهای کنترلی مد نظر قرار می‌گیرند که عبارتند از اندازه شرکت: معادل لگاریتم فروش خالص سالیانه شرکت؛ اهرم مالی: معادل نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌های شرکت؛ سن شرکت: برابر با فاصله زمانی بین تاریخ تاسیس شرکت تا پایان دوره زمانی پژوهش و فرصت‌های رشد: معادل نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام شرکت.

۶- یافته‌های پژوهش

۱-۶- آمار توصیفی

نگاره (۱)، آمار توصیفی متغیرهای مورد آزمون که شامل برخی شاخص‌های مرکزی و پراکندگی می‌باشد را برای نمونه‌ای متشکل از ۶۶۰ شرکت - سال مشاهده در فاصله زمانی سال‌های ۱۴۰۰-۱۳۹۶ نشان می‌دهد.

نگاره (۱) - آمار توصیفی مربوط به متغیرهای تحقیق

متغیر	نماد متغیر	میانگین	میانه	حداقل	حداکثر	انحراف معیار
کارایی سرمایه‌گذاری	INVEFF	-۰/۰۷۹	-۰/۰۷۶	-۰/۱۸۳	-۰/۰۵۲	۰/۱۲۵
کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی	IAQ	۲/۲۰۴	۲/۰۰۰	۰/۰۰۰	۳/۰۰۰	۰/۳۱۱
اندازه شرکت	SIZE	۱۲/۶۳۲	۱۲/۶۲۸	۹/۸۱۹	۱۴/۷۰۳	۰/۵۷۴
اهرم مالی	LEV	۰/۵۹۲	۰/۶۰۳	۰/۱۹۸	۱/۲۰۵	۰/۲۴۴
سن شرکت	AGE	۴۱/۱۱۸	۴۱/۰۰۰	۱۷/۰۰۰	۷۰/۰۰۰	۱۰/۶۱۱
فرصت‌های رشد	MTB	۳/۹۱۲	۴/۰۱۵	-۲/۶۰۹	۹/۶۴۷	۱/۵۱۷

همان‌گونه که در این نگاره ملاحظه می‌شود، مقادیر میانگین و میانه کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی به ترتیب ۲/۲۰۴ و ۲ می‌باشد که بیانگر این مطلب است که شرکت‌های مورد بررسی، از حساب‌رسان داخلی نسبتاً با کیفیتی برخوردارند. ملاحظه مقدار میانگین متغیر اهرم مالی نیز حکایت از آن دارد که به‌طور متوسط حدود ۵۹ درصد از دارایی‌های شرکت‌های نمونه از محل استقراض، تامین مالی شده‌اند. همچنین، متوسط سن شرکت‌های مورد بررسی حدود ۴۱ سال است. علاوه براین، مقادیر میانگین فرصت‌های رشد نیز بیانگر آن است که ارزش بازار حقوق صاحبان سهام شرکت‌های نمونه، حدود ۴ برابر ارزش دفتری آن‌ها است.

۲-۶- نتایج آزمون فرضیه

در داده‌های ترکیبی برای این که بتوان مشخص نمود که آیا استفاده از روش داده‌های پانل در برآورد مدل مورد نظر کارآمد خواهد بود یا خیر، از آزمون F لیمر و در صورت استفاده از روش داده‌های پانل، به منظور این که مشخص گردد کدام روش (اثرات ثابت و یا اثرات تصادفی) به منظور برآورد مناسب‌تر است، از آزمون هاسمن استفاده می‌شود. همچنین برای تشخیص ناهمسانی واریانس و خودهمبستگی سریالی در مدل، به ترتیب از آزمون والد تعدیل شده و وولدریج استفاده گردید که نتایج حاصل از این آزمون‌ها در نگاره (۲) ارائه شده است.

نگاره (۲) - نتایج آزمون‌های مورد استفاده برای مدل پژوهش

آزمون	تعداد	مقدار آماره	سطح معناداری	نتیجه آزمون
F لیمر	۶۶۰	۱۴/۳۱۹	۰/۰۰۰	کارایی روش پانل
هاسمن	۶۶۰	۱۳/۴۱۴	۰/۰۱۱	کارایی روش اثرات ثابت
والد تعدیل شده	۶۶۰	۳۰۸/۶۳	۰/۰۰۰	ناهمسانی واریانس
وولدریج	۶۶۰	۲/۰۹۷	۰/۱۴۲	عدم وجود خود همبستگی

با توجه به نتایج ارائه شده در نگاره (۲)، باید از روش داده‌های پانل استفاده کرد و لازم است مدل با استفاده از روش اثرات ثابت برآورد شود. نتایج آزمون والد تعدیل شده نیز نشان می‌دهد که ناهمسانی واریانس در مدل وجود دارد. بنابراین، با توجه به این نتایج در برآورد نهایی مدل از روش GLS استفاده می‌شود. همچنین، سطح معناداری آزمون وولدریج (۰/۱۴۲) حاکی از عدم وجود خود همبستگی سریالی در مدل است. علاوه بر این، به منظور اطمینان از عدم وجود مشکل همخطی بین متغیرهای توضیحی، آزمون همخطی با استفاده از عامل تورم واریانس (VIF) مورد بررسی قرار گرفت. با توجه آنکه مقادیر این آماره برای متغیرهای توضیحی کمتر از ۱۰ است، لذا همخطی بین آنها وجود ندارد. در نگاره (۳) نتایج برآورد مدل تحقیق ارائه شده است.

نگاره (۳) - نتایج آزمون فرضیه پژوهش

آماره همخطی		آماره t	خطای استاندارد	ضرایب	متغیرها
تلورانس	VIF				
-	-	۵/۳۶۶	۰/۰۴۵	۰/۲۴۲ **	C
۰/۷۶۳	۱/۳۱	۳/۳۰۵	۰/۰۴۸	۰/۱۵۸ **	IAQ
۰/۷۴۱	۱/۳۵	۲/۵۱۴	۰/۰۵۱	۰/۱۲۷ *	SIZE
۰/۷۳۵	۱/۳۶	۱/۷۰۳	۰/۰۵۲	۰/۰۸۶	LEV
۰/۷۷۵	۱/۲۹	۲/۶۶۲	۰/۰۵۶	۰/۱۴۹**	AGE
۰/۷۵۲	۱/۳۳	۱/۳۳۷	۰/۰۶۸	۰/۰۹۲	MTB
۰/۰۰۰		سطح معناداری F		۱۴/۵۰۴	آماره F
۰/۶۱۴		ضریب تعیین تعدیل شده		۰/۶۳۷	ضریب تعیین
*** به ترتیب بیانگر معناداری آماری در سطح خطای ۵٪ و ۱٪ می‌باشد.					

با نگاهی به مقدار آماره F و سطح معناداری آن (۰/۰۰۰) می‌توان دریافت که مدل رگرسیونی برآزش شده در سطح اطمینان ۹۵ درصد به طور کلی معنادار است. با توجه به مقدار ضریب تعیین تعدیل شده مدل می‌توان ادعا نمود که متغیرهای مستقل و کنترلی مدل حدود ۶۱ درصد از تغییرات متغیر وابسته را توضیح می‌دهند. همان‌طور که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، ضریب برآوردی و آماره t مربوط به متغیر کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی (IAQ) مثبت بوده و در سطح خطای ۵ درصد معنادار است که حاکی از وجود رابطه مثبت و معنادار بین کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی و کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها می‌باشد. بر مبنای این شواهد، فرضیه پژوهش پذیرفته می‌شود.

۷- نتیجه‌گیری و پیشنهادها

رسوایی‌های حسابداری در سال‌های اخیر که در سطح عموم به‌طور گسترده‌ای انتشار یافته، موجب شده که توجه بیشتری به عملکرد حسابرسی داخلی به‌عنوان عامل مهم در ایجاد گزارشگری مالی باکیفیت شود. حسابرسی داخلی یک فعالیت مستقل و بی‌طرفانه اطمینان بخش و مشاوره‌ای است که به‌منظور ایجاد ارزش افزوده و بهبود عملکرد یک سازمان طراحی و اجرا می‌شود. در واقع حسابرسی داخلی، سازمان را در دستیابی به هدف‌هایش، برای ارزیابی و بهبود اثربخشی فرآیندهای مدیریت ریسک، کنترل و نظام راهبری شرکتی یاری می‌دهد (چمبرز، ۲۰۱۷). امروزه اهمیت حسابرسی داخلی در سازمان‌های مختلف در سراسر جهان غیرقابل انکار است. بر این اساس، طیف وسیعی از مطالعات قبلی به بررسی پیامدهای کیفیت حسابرسی داخلی پرداخته‌اند. برای مثال، نتایج حاصل از نظرسنجی صورت گرفته از سهامداران و مدیران ارشد موسسه کی. پی. ام. جی. نشان می‌دهد که وجود واحد حسابرسی داخلی باکیفیت، می‌تواند موجب افزایش درآمدهای آتی، کاهش هزینه‌ها و مخارج سرمایه‌ای شرکت‌ها گردد. علاوه بر این، حسابرسی داخلی در تعیین استراتژی‌های رشد شرکت و ارزیابی ریسک‌های مرتبط با ارزش شرکت و بازده سرمایه‌گذاری، نقش مهمی ایفا می‌کند. از این‌رو، شناسایی پیامدهای بالقوه کیفیت حسابرسی داخلی اهمیت بسزایی می‌یابد. لذا در پژوهش حاضر، ارتباط بین کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی و کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها با انتخاب نمونه‌ای متشکل از ۱۳۲ شرکت از شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در فاصله زمانی سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ مورد آزمون تجربی قرار گرفت. نتایج پژوهش نشان داد که با افزایش کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی، کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها افزایش می‌یابد. این یافته همسو با نظریه درونداد - فرایند - پرونداد می‌باشد که در آن با افزایش کیفیت کارکنان واحد حسابرسی داخلی و متعاقباً افزایش اثربخشی عملکرد واحد حسابرسی داخلی، زمینه‌ارایه اطلاعات موثر و کلیدی و همچنین توصیه‌های مفید از سوی واحد حسابرسی داخلی به مدیریت در خصوص فرآیندهای مهم شرکت از جمله تصمیمات سرمایه‌گذاری‌ها به‌عنوان درونداد سیستم فراهم گشته که این خود در نهایت به انجام تصمیمات سرمایه‌گذاری کارا تر (به‌عنوان پرونداد) از سوی شرکت می‌انجامد. به عبارت دیگر از آنجا که اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری بهینه از سوی مدیران مستلزم برخورداری از یکسری اطلاعات خصوصی و باکیفیت است و حساب‌رسان داخلی نیز دارای مهارت و تخصص کافی برای تهیه و ارائه اطلاعات مورد نیاز برای تصمیمات سرمایه‌گذاری مدیران می‌باشند، بنابراین اطلاعات تهیه شده توسط واحد حسابرسی داخلی با کیفیت، به‌عنوان یک درونداد مهمی برای اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری بهینه مدیران به‌شمار می‌رود. بدین ترتیب، اطلاعات ارائه شده توسط حساب‌رسان داخلی باکیفیت می‌تواند با کاهش مشکلات بیش سرمایه‌گذاری و کم سرمایه‌گذاری توسط مدیران، کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها را بهبود بخشد. نتیجه بدست آمده در این تحقیق، با یافته‌های پژوهش آبوت و همکاران (۲۰۲۲) مبنی بر تاثیر مثبت کیفیت حسابرسی داخلی بر کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها، همخوانی دارد. براساس یافته‌های پژوهش حاضر مبنی بر تاثیر

مثبت کیفیت حسابرسی داخلی بر کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها، به سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران بازار سرمایه پیشنهاد می‌گردد که هنگام اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری در کنار سایر عوامل، به کیفیت حسابرسی داخلی شرکت‌ها نیز توجه نموده و آن را به‌عنوان عاملی موثر بر بهبود کارایی سرمایه‌گذاری شرکت‌ها در مدل‌های تصمیم‌گیری خود لحاظ نمایند. همچنین با توجه به نتایج بدست آمده در این پژوهش به سازمان بورس اوراق بهادار به‌عنوان نهاد نظارتی بازار سرمایه نیز پیشنهاد می‌گردد که ضمن نظارت هرچه بیشتر بر استقرار واحد حسابرسی داخلی شرکت‌های بورسی، الزامات و دستورالعمل‌های لازم را در راستای افزایش اثربخشی و کیفیت حسابرسی داخلی شرکت‌ها وضع نماید و بدین ترتیب، بسترهای لازم برای اتخاذ تصمیمات سرمایه‌گذاری بهینه از سوی مدیران را فراهم نماید. به مدیران شرکت‌های بورسی نیز پیشنهاد می‌گردد که با بکارگیری و استخدام حسابرسان داخلی با کیفیت‌تر، کارایی تصمیمات سرمایه‌گذاری شرکت را بهبود بخشند. افزون بر این به موسسات حسابرسی پیشنهاد می‌گردد که هنگام برنامه‌ریزی عملیات حسابرسی صاحبکار و تعیین نوع، ماهیت، زمان‌بندی و میزان روش‌های آزمون محتوا، کیفیت حسابرسی داخلی شرکت‌های صاحبکار را نیز مدنظر قرار دهند.

فهرس منابع

الف- منابع فارسی:

۱. برخورداری، کتایون. و ناظمی، امین. نمازی، نویدرضا. (۱۴۰۰). بررسی عوامل مؤثر بر اثربخشی حسابرسی داخلی و ارزیابی نقش حسابرسی داخلی در مدیریت ریسک و کنترل‌های داخلی بانک کشاورزی. فصلنامه پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای، ۲۱(۲)، ۳۵-۸.
۲. حاجیه‌ها، زهره. جعفرپور، هومن. (۱۳۹۹). کیفیت عملکرد حسابرسی داخلی، گزارشگری مالی و کارایی حسابرسی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، دانش حسابرسی، ۲۰(۷۹)، ۵۹-۳۶.
۳. حقیقت شهرستانی، مریم. خردیار، سینا. محمدی نوده، فاضل. (۱۴۰۰). تأثیر اثربخشی حسابرسی داخلی و کیفیت گزارشگری مالی بر عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیر و حسابرس، پیشرفت‌های حسابداری، ۱۳(۱)، ۱۲۹-۱۰۱.
۴. فخاری، حسین. رضائی پشته نوئی، یاسر. نوروزی، محمد. (۱۳۹۵). تأثیر افشای مسئولیت اجتماعی شرکت بر کارایی سرمایه‌گذاری. راهبرد مدیریت مالی، ۴(۴)، ۱۰۶-۸۵.
۵. قهرمانی، بهزاد. (۱۳۸۹). سنجش رابطه بین کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه‌گذاری. پایان نامه کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران.
۶. محسنی نیا، سعید. و باباجانی، جعفر. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران، نشریه پژوهش‌های حسابداری مالی، ۱۲(۴)، ۳۸-۱۹.
۷. مدرس، احمد. و حصارزاده، رضا. (۱۳۸۷). کیفیت گزارشگری مالی و کارایی سرمایه‌گذاری، فصلنامه بورس اوراق بهادار، ۲۱(۲)، ۱۱۶-۸۵.
۸. مشایخی، بیتا. و محمدپور، فرشاد. (۱۳۹۳). کیفیت گزارشگری مالی، سررسید بدهی و کارایی سرمایه‌گذاری، راهبرد مدیریت مالی، ۲(۷)، ۱۴-۱.
۹. مشایخی، بیتا. و مهرانی، ساسان. (۱۳۹۶). حسابرسی داخلی، چاپ اول. تهران: موسسه انتشارات دانشگاه تهران.
۱۰. مطلبیان چالشتی، مجتبی. و عرب‌الحی، مهدی. (۱۳۹۶). تأثیر ضعف کنترل‌های داخلی بر ناکارایی سرمایه‌گذاری، فصلنامه بورس اوراق بهادار، ۱۰(۳۹)، ۹۴-۷۱.
۱۱. منسی، وحید. و شهبازی، علی. (۱۴۰۲). رابطه بین نظارت کمیته حسابرسی بر عملکرد حسابرسی داخلی و ماهیت فعالیت‌های حسابرسی داخلی. فصلنامه پژوهش‌های حسابرسی حرفه‌ای، ۳(۱۱)، ۱۶۲-۱۳۲.

۱۲. ولی زاده لاریجانی، اعظم. رحمانی، علی. شعبانی اصلی، سمانه. (۱۴۰۰). کیفیت واحد حسابداری داخلی، کیفیت گزارشگری مالی و تاخیر در زمان صدور گزارش حسابداری مستقل، پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی، ۱۰(۲)، ۲۸۶-۳۵۹.

۱۳. ولی‌زاده لاریجانی، اعظم. و خدایی، مونا. (۱۴۰۰). اثر تعدیل‌کننده کیفیت عملکرد حسابداری داخلی بر رابطه بین کیفیت حاکمیت شرکتی و عملکرد شرکت، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابداری، ۱۳(۵۲)، ۱-۲۲.

ب- منابع خارجی:

- Abbott, L., Barr-Pulliam, D., William, L., & PARKER, S. (2022). The Real Effects of Internal Audit Function Quality: Evidence from Investment Strategies, *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3982781>.
- Ahmeti, A., Kalimashi, A., Ahmeti, S., & Aliu, M. (2022). Impact of internal audit quality on the financial performance of insurance companies : evidence from Kosovo. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 8(2), 175-189
- Ali, M. and Abdullah, W. A. (2021). Internal Audit Function and Audit Fees: Evidence from Nigeria, *Managerial Auditing Journal*, 6(1), 14-32.
- Anderson, D., Francis, J.R. and Stokes, D.J. (1993). Auditing, Directorships and the Demand for Monitoring, *Journal of Accounting and Public Policy*, 12 (4): 353-75.
- Biddle, G., and G. Hilary, 2006. Accounting quality and firm-level capital investment. *The Accounting Review* 81, 963-982.
- Biddle, G., Hilary, G. and Verdi, R. S. (2009). How does financial reporting quality relate to investment efficiency?, *Journal of Accounting and Economics*, 48(2-3), 112-131.
- Burton, G.F., Emett, S.A., Simon, C.A and Wood, D.A. (2012). Corporate Managers Reliance on Internal Auditor Recommendations, *Auditing*, 31 (2): 151-66.
- Chambers, R. (2017). Undermining internal audit with low CAE pay is no accident. *Internal Auditor (Blog)*. <https://iaonline.theiia.org/blogs/chambers>.
- Davidson, R., Goodwin-Stewart, J. and Kent, P. (2005). Internal Governance Structures and Earnings Management, *Accounting and Finance*, 45 (2): 241-67.
- Ege, M. (2015). Does Internal Audit Function Quality Deter Management Misconduct, *The Accounting Review*, 90 (2): 495527.
- Ernst & Young, LLP (2013). Internal audit's role during the strategic transactions life cycle. [https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Internal_audits_role_in_strategic_transactions/\\$FILE/Insigh](https://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Internal_audits_role_in_strategic_transactions/$FILE/Insigh).
- Fazzari, S., Hubbard, R. G., & Petersen, B. (1988). Investment, financing decisions, and tax policy. *The American economic review*, 78(2), 200-205.
- García, L.S., Barbadillo, E.R. and Pérez, M.O. (2012). Audit Committee and Internal Audit and the Quality of Earnings: Empirical Evidence from Spanish Companies, *Journal of Management and Governance*, 16 (2): 305-31.
- Ghaleb, B.A.A., Kamardin, H. and Al-Qadasi, A.A. (2020). Internal audit function and real earnings management practices in an emerging market, *Meditari Accountancy Research*, 28(6), 1209-1230.
- Hazaea, S. A., Tabash, M. I., Khatte, S. F. A., Zhu, J., & al-Kuhali, A. A. (2020). The Impact of Internal Audit Quality on Financial Performance of Yemeni Commercial Banks: An Empirical Investigation. *The Journal of Asian Finance*, 7(11), 867-875.
- Institute of Internal Auditors (IIA). (2016), "International Standards for the Professional Practice of Internal Auditing (Standards)", Available at <https://na.theiia.org/standardsguidance/Public%20Documents/IPPF-Standards 2017.pdf>.
- Ismael, H.R. and Kamel, H. (2021). Internal audit quality and earnings management: evidence from the UK, *Managerial Auditing Journal*, 36(7), 951-978.

18. Gebrayel, E, Jarrar, H, Salloum, C, Lefebvre, Q. (2018). Effective association between audit committees and the internal audit function and its impact on financial reporting quality: Empirical evidence from Omani listed firms, *International Journal of Auditing*, 22(2), 197–213.
19. Jin, Yige and Li, Xing and Tian, Gaoliang . (2020). Employee Quality, Internal Information and Corporate Investment Efficiency: Firm Level Evidence, Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=3729988>
20. Lenz, R., Sarens, G. and Silva, K.D. (2014). Probing the Discriminatory Power of Characteristics of Internal Audit Functions: Sorting the Wheat from the Chaff, *International Journal of Auditing*, 18 (2): 126–38.
21. Liu, C., Lin, B., & Shu, E. (2017). Employee quality, monitoring environment and internal control. *China Journal of Accounting Research*, 10 (1), 51-70.
22. Lin, S., Pizzini, M., Vargus, M. and Bardhan, I.R.(2011). The Role of the Internal Audit Function in the Disclosure of Material Weaknesses, *Accounting Review*, 86 (1): 287–323.
23. Prawitt, D.F., Smith, J.L. and Wood, D.A. (2009). Internal Audit Quality and Earnings Management, *Accounting Review*, 84 (4): 1255-80.
24. Shroff, N. (2017). Corporate investment and changes in GAAP, *Review of Accounting Studies*, 22, 1–63.
25. Stein, J. C. (2003). Agency, information and corporate investment (NBER Working Paper No. 8342). National Bureau of Economic Research. https://www.nber.org/system/files/working_papers/w8342/w8342.pdf
26. Stephen K. Asare, Brian C. Fitzgerald, Lynford E. Graham, Jennifer R. Joe, Eric M. Negangard, and Christopher J. Wolfe. (2013). Auditors' Internal Control over Financial Reporting Decisions: Analysis, Synthesis, and Research Directions. *AUDITING: A Journal of Practice & Theory*: Vol. 32, No. Supplement 1, pp. 131-166.
27. Verdi, R. S. (2006). Financial reporting quality and investment efficiency. Available at SSRN 930922.
28. Wilson, M. (2011). Earnings Management in Australian Corporations, *Australian Accounting Review*, 21 (3): 205–21.
29. Zaidan, A. and Neamah, I. S. (2022). The Effect of The Quality of Internal Audit Function To Improve The operational Efficiency of Companies: An Empirical Study, *Managerial Auditing Journal*, 19(1), 58-71.